

Бузинар Б.,* Березніченко Н.,** Колодич М.***

ЧЛЕНСТВО В СОТ – УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Ключові слова: СОТ, ЗВТ з ЄС, ЗВТ з СНД, МС

З набуттям членства в СОТ (2008 р.), Україна стала об'єктом експансії імпорتنих товарів, які заповнили внутрішній ринок. Протистояти цій експансії Україна не в змозі в силу низької конкурентоспроможності національних виробників, звуженням і примітивізацією структури економіки в наслідок втрати багатьох науково-виробничих комплексів, в т.ч. унікальних, для яких внутрішній ринок є надто малим за своїм об'єктом, і не здатним поглинати продукцію складних високотехнологічних виробництв. Сьогоднішній владі, яка задекларувала програму імпортозаміщення, об'єктивно буде проблематичним її реалізувати за існуючої вкрай неефективної структури економіки, відсутності достатньої ресурсної бази для її зміни, катастрофічно зношеної виробничої бази економіки тощо. Однією з причин такого стану речей є формована авантюрна політика попередньої влади в процесі підготовки до вступу в СОТ і вступ до цієї організації на надто не вигідних для України умовах. Проаналізувавши результати трьох років членства України в СОТ, українські експерти дійшли невтішного висновку про те, що вступ в СОТ з політичних мотивів був вкрай поспішним кроком, « повністю був відсутній економічний прагматизм, з яким подібні рішення приймаються в інших країнах, і в яких СОТ дійсно відіграє роль безумовного інструменту лобізму високотехнічних галузей, які стали основою економічного розвитку цих країн»[1].

З набуттям членства в СОТ в Україну хлинув потік імпорتنих товарів. Саме під натиском імпорту ВВП України в кризовому 2009 році впав на порядок сильніше, ніж сусідів, в т.ч. по СНД. Від'ємне сальдо торгового балансу країни в 2010р. збільшилось у порівнянні з 2009р. в 1,6 рази і склало 9,3 млрд. доларів, а у першому півріччі 2011р. вже в 2,3 рази перевищує рівень першого півріччя 2010р. (5,5 млрд. доларів) [1].

За оцінками, за перші три роки членства в СОТ найбільше постраждало вітчизняне автомобілебудування. Якщо на момент вступу до СОТ на імпортні автомобілі діяло ввізне мито в розмірі 25%, то після 2008р. воно було знижено до 10% (для порівняння, в Росії цей показник залишається на рівні 30%, а в деяких країнах – членах СОТ – на рівні 50% і вище). Результат: виробництво автомашин в Україні знизилось у 6 разів, а кількість працівників у цій галузі скоротилась з 36 тисяч робочих місць до 18 тисяч.

Сильно постраждав і вітчизняний агрокомплекс. За підрахунками Федерації роботодавців України, тільки в двох галузях сільського господарства – в цукровій і свинарстві – після вступу в СОТ робочі місця втратили біля 500 тис. чоловік. На відміну від країн ЄС, захисні мита на імпорт свинини в Україну виявились нижчими в 5-8 разів. Як наслідок, до нас на ринок потоком пішла свинина: в 2010р. її імпорт зріс в 2,3 рази у порівнянні з 2007р. і склав 178,7 тис. тонн. За сім місяців поточного року до нас ввезено більше 20 тис. тонн сала з Польщі, Німеччини, Нідерландів[1].

* кандидат економічних наук, доцент Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі

** кандидат економічних наук, доцент Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі

*** магістрант Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі

Схожа картина складається і в інших галузях сільського господарства, харчової і легкої промисловості. Дивним є те, що в угодах з СОТ Україна зобов'язалася не стимулювати експорт своєї сільгосппродукції компенсаціями – хоча загальновідомо, що країни ЄС і США масово субсидують своїх сільгоспвиробників (на чисельні сільгосптовари до половини їх відпускної ціни - держсубсидії).

Як зазначають представники бізнес-асоціації, проти українського експорту в світі чомусь діють обмеження по 37 товарним групам[1].

Таким чином, сьогодні є очевидним і незаперечним фактом, що вітчизняні товари з їх низькою конкурентоспроможністю не попадають на зовнішні ринки, а на внутрішньому ринку втрачають все більшу його частку поступаючись іноземним товарам. Як результат – збитки, зниження об'ємів виробництва або закриття і втрата десятків тисяч робочих місць.

Схоже на те, що Україну очікує «новий СОТ-2» у зв'язку з форсуванням процесу підписання угоди про зону вільної торгівлі з ЄС. Громадськості не представлена урядова важлива інформація щодо перспектив України, які очікують її в разі підписання цієї угоди. Засобами СМІ не доводяться до широкого загалу і не обговорюються матеріали порівняльного аналізу доцільності вступу України до ЗВТ з ЄС і вступу до Митного союзу з Росією, Білоруссю, Казахстаном, здійсненого на замовлення уряду Мінекономрозвитку [2]. Загальний висновок цього аналізу зводиться до того, що найбільш прийнятним для України з міркувань економічної доцільності є варіант підписання нового Договору про зону вільної торгівлі з СНД (вже підписана 18 жовтня 2011р.), Протоколу про приєднання України до Договору про створення (Євро Аз ЄС) та інтеграції в МС із застереженням про право наступної інтеграції в Євросоюз. Це дозволить Україні отримати гарантії за такими напрямками: зберегти базові галузі реального сектору економіки; розширити коопераційні зв'язки; мати гарантований доступ до критичного імпорту; залучати додаткові інвестиції та інновації в економіку України; отримати на беззворотній основі преференції, які перевищуватимуть 10 млрд. доларів; створити зерновий пул з країнами МС; забезпечити фінансову стабільність країни; зберегти транзитний потенціал; підготуватися до інтеграції з ЄС; ліквідувати структурні диспропорції в економіці; зберегти економічне зростання; створити додаткові робочі місця; підвищити добробут і реальні доходи населення[2].

У випадку вступу до ЗВТ з ЄС нас очікують: двохкратне перевищення темпів зростання імпорту у порівнянні з експортом; посилення конкуренції і подальше витіснення національних виробників з внутрішнього ринку; втрата високотехнологічних базових галузей економіки; втрати, які понесуть окремі галузі промисловості внаслідок низького рівня конкурентоздатності (виробництво машин і устаткування, в т.ч. приладів і апаратів, хімпром, виробництво гумових і пластикових виробів); зниження конкурентоспроможності окремих видів вітчизняної сільгосппродукції на внутрішньому ринку у зв'язку з наявністю потужної системи держпідтримки сільського господарства в ЄС; зростання від'ємного сальдо двосторонньої торгівлі і погіршення структури експорту у зв'язку з переорієнтацією вітчизняних експортерів з готової продукції на експорт сировини і напівфабрикатів; необхідність переоснащувати виробництво, змінювати технології, вести пошук партнерів та інвесторів для його модернізації тощо [2].

Ніхто не заперечує, що теоретично ЗВТ з ЄС – вигідний для нас варіант, але в далекій перспективі і то, за умови, якщо ми виграємо у відкритій конкуренції з європейськими виробниками. А те, як ми вже «виграємо» в них, переконливо демонструє наше членство в СОТ. Тому у нашого народу є єдина надія – на здоровий глузд і прагматизм українських політиків, підприємців, наукової еліти та громадських діячів. Підписання Договору про

приєднання України до зони вільної торгівлі СНД 18 жовтня 2011р., у Санкт-Петербурзі засвідчує, що здоровий глузд і прагматизм стає характерною ознакою дій влади при прийнятті доленосних рішень для України.

Література

1. Лукашин Юрий «Второй раз на те же грабли». – «2000», 07.10.2011р.
2. Мунтиян Валерий «Евроинтеграция: возможны варианты». – «2000», 02.11.2011р.